

УДК 659.127.6

К.С. Пошеннова, магістрант, НТУ «ХПІ». Харків**В.О. Матросова**, к.е.н., доц., НТУ «ХПІ» Харків

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Управління нематеріальними активами доволі складний процес, оскільки необхідно вміти оцінити їх, структурувати, розробити стратегії їх розвитку тощо. Проблема полягає в тому, що немає єдиних рекомендацій чи підходів, які б допомогли підприємствам управляти розвитком нематеріальних активів для підвищення ефективності діяльності, випуску конкурентоспроможної продукції, завоювання нових ринків, створення нових брендів тощо.

Проблеми управління розвитком нематеріальних активів на підприємстві в сучасних умовах господарювання є доволі актуальними. Проблематику управління нематеріальними активами розглянуто у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як, Е. Брукінг, Н. Бонтіс, М. Браницькі, Л. Лукичева, А. Ліманські, О. Малинка, М. Мелоун, О. Мних, К. Свейбі, А. Устинко, А. Чухно.

Для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності, створення конкурентоспроможної та якісної продукції, завоювання нових ринків та формування відомого бренду, необхідно розробити рекомендації до управління розвитком нематеріальними активами. Власне управління розвитком нематеріальними активами ми розглядаємо як безперервний процес, що має циклічний характер. Процес управління нематеріальними активами повинен відповідати корпоративним цілям загальної стратегії розвитку підприємства.

Управління розвитком нематеріальних активів на підприємстві передбачає такі етапи:

- 1) формування цілей розвитку нематеріальних активів
- 2) оцінка вартості та структури нематеріальних активів
- 3) розроблення стратегії розвитку нематеріальних активів, яка передбачатиме формування напрямів їх розвитку на підприємстві
- 4) розроблення комплексу заходів щодо забезпечення розвитку нематеріальних активів
- 5) реалізація комплексу заходів
- 6) контролювання та корегування стратегії розвитку нематеріальних активів

Формування комплексу заходів щодо забезпечення розвитку нематеріальних активів передбачає розроблення певних управлінських рішень для кожної із складових нематеріальних активів (об'єктів інтелектуальної власності, ринкових активів, людських та інфраструктурних активів). В нашому дослідженні увага акцентується більшою мірою на ринкових, людських та інфраструктурних активах. На нашу думку, такі активи як патенти, ліцензії,

авторське право тощо, може придбати підприємство або створити власними силами за рахунок вкладення коштів за доволі короткий термін. Проте таким активам, як людські, потрібно приділяти значно більше уваги та часу, вкладати значні кошти, застосовувати успішний менеджмент, але не завжди витрачені зусилля та старання дають бажаний результат. За ступенем важливості та складності формування складових нематеріальних активів машинобудівного підприємства нами проранговані види нематеріальних активів за пріоритетом:

- 1) людські активи;
- 2) ринкові активи;
- 3) інфраструктурні активи;
- 4) нематеріальні активи у вигляді інтелектуальної власності.

Розглянемо детальніше кожен із напрямів забезпечення:

1) маркетингове забезпечення розвитку буде спрямоване на розвиток ринкових активів та передбачатиме впровадження системи маркетингової підтримки: рекламна діяльність, участь у конференціях та ярмарках, процес ціноутворення, створення іміджу підприємства, налагодження взаємовідносин із споживачами, постачальниками, державними органами влади, контактними аудиторіями.

2) кадрове забезпечення, що відповідатиме за розвиток людських активів, передбачатиме впровадження системи матеріального та морального стимулювання, процесів навчання та самонавчання, стажування працівників шляхом обміну між підприємствами, інвестування коштів у персонал

3) для розвитку інфраструктурних активів пропонується інформаційне забезпечення: формування системи інформаційного забезпечення між організацією та зовнішнім середовищем, впровадження різноманітних інформаційних та логістичних систем.

Нематеріальні активи мають важливе значення на сучасному етапі розвитку підприємств. Розроблені методичні підходи дають змогу менеджерам підприємств вибрати успішну стратегію управління розвитком нематеріальними активами. Застосування на практиці підходів до управління розвитком нематеріальних активів дозволить підприємствам генерувати та акумулювати інтелектуальний капітал, підвищувати ринкову вартість активів, покращувати якість продукції та її конкурентоспроможність, завойовувати нові ринки збуту, покращити ділову репутацію, просувати нові торгові марки та закріпити на ринку успішний бренд. Розроблені напрями забезпечення розвитку інтелектуального капіталу за групами дозволяють комплексно та системно розглянути проблеми формування портфелю нематеріальних активів на підприємстві.